

Luboš Kreč | ihned.cz

U veřejných zakázek chce stát rozkrýt i subdodavatele. Vláda není jednotná v tom, jak trestat firmy, které o vlastnících lhaly.

Získávat veřejné zakázky přes nastrčené firmy bude od roku 2013 mnohem složitější. Ministerstvo spravedlnosti totiž dokončilo speciální zákon kvůli omezení anonymních akcí a nakonec k němu přidalo i jedno překvapení: majetkovou strukturu budou muset rozkrývat nejen společnosti, které se rozhodnou obchodovat se státem, ale i jejich subdodavatelé.

"Je tady výraznější politická shoda a když už to má projít, tak ať to není právní paskvil," vysvětlil HN ministr Jiří Pospíšil (ODS), proč se svými kolegy změnil názor. Občanští demokraté totiž na rozdíl od TOP 09 a Věcí veřejných až dosud průhlednost na úroveň subdodavatelů příliš nepodporovali. "Nepůjde o to rozkrýt každého subdodavatele, ale jen ty, kteří si vezmou určitou část z ceny zakázky," upřesnil Pospíšilův náměstek Filip Melzer. Kde bude ona hranice, rozhodne vláda - zda jen ti, kteří dostanou 40 a víc procent ze zakázky nebo třeba všichni nad pět procent.

Vědět, komu patří firmy spolupracující s vítězem tendru, je důležité. Mohlo by se totiž stát, že hlavní dodavatel velkou část peněz jen přesměruje do rukou firmy, která by nemusela nikomu předkládat, kdo jsou její majitelé. A klidně by tak mohla mít vazby na politiky, kteří o soutěži rozhodovali.

Pokud by se stalo, že podnikatelé v majetkových výkazech, s nimiž zakázku nebo dotaci získali, zalžou, bude jim hrozit trest. Není zatím ale jasné, jak přísný. Justice navrhuje, aby stát v takovém případě mohl odstoupit od smlouvy a firmě proplatit jen velkoobchodní ceny zboží; ta by tak přišla o zisk. TOP 09 to ale přijde málo, její právní expert a poslanec Stanislav Polčák by do zákona rád dostal i klasickou pokutu. "To bude jedna z věcí, kterou zmíním v připomínkovém řízení," řekl HN.

Sněmovna by o zákonu mohla začít jednat už během února, platit by měl od podzimu. Firmy s neznámými akcionáři dostanou několikaměsíční lhůtu na to, aby si vlastníky zaregistrovaly buď u bank, nebo v depozitáři.

Poslanci ovšem budou o rozkrývání majitelů subdodavatelů hlasovat už jednou předtím. Do

sněmovny totiž míří ze Senátu vrácená novela zákona o veřejných zakázkách, kam se tuto povinnost pokusili přilepit politici ČSSD. Koalice ale podle všeho jejich návrh smete ze stolu.

Omezení anonymních akcí je jedním z klíčových protikorupčních opatření - u takových firem totiž nelze dohledat, kdo jsou jejich skuteční vládci. A tak se k miliardám z veřejných peněz mohou klidně dostat státní úředníci či politici.

Takzvané zaknihování akcí ale bude tuzemské firmy něco stát. HN už dříve spočítaly, že 13 tisíc firem s anonymní strukturou zaplatí za přeměnu v součtu minimálně 650 milionů korun. Ty půjdou z velké části do kapes právníkům a notářům, kteří budou papírování v naprosté většině případů zařizovat.

Seznamy akcionářů

Klasické anonymní firmy přestanou existovat v roce 2013, držitelé akcí se budou muset zaregistrovat, do seznamů bude mít přístup například policie. Firmy, které získají od státu zakázky nebo dotace, budou muset předložit svou majetkovou strukturu, seznam bude k vidění i pro veřejnost. Společnosti, jejichž byznys je na obchodu se státem postavený, zveřejní aktualizovaný seznam akcionářů v obchodním rejstříku. Ministerstvo spravedlnosti nakonec souhlasilo a zákon rozšířilo o povinnost subdodavatelů zveřejňovat své majitele. Bude se to ale týkat jen těch firem, které dostanou "větší" podíl z celkové ceny zakázky.